

Výroční zpráva SKIP 2023 - region Velká Morava

Úvod

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR, který je naší největší profesní organizací, účinně napomáhá rozvoji oboru, poskytuje odbornou podporu svým institucionálním i individuálním členům, je platformou pro odborná i přátelská setkávání, diskuse a výměnu zkušeností. Velmi intenzivně také působí při propagaci role knihoven v současné společnosti a jejich významu pro každodenní život obyvatel obcí a měst ČR.

V tomto duchu se odvíjely i aktivity našeho regionu SKIP Velká Morava.

Pohodu členů SKIP Velká Morava dokresluje i momentka z kolegia

v Městské knihovně Kyjov

foto K.Janošková

Výbor a dozorčí komise:

RV SKIP Velká Morava má 9 členů: Ing. L. Nivnická, předsedkyně,
PhDr. J. Daňková, Mgr. K. Janošková, Mgr. M. Kratochvílová, M. Švejcarová,
Mgr. R. Jančář, Mgr. Kamila Brabílková, Ing. J. Tomancová, Mgr. J. Sikorová

Revizní komisi zastupují: Bc. M. Kachlíková (Vyškov), J. Šubrová (Brno),
Mgr. B. Glaserová (Třebíč)

Ekonomka: S. Křetínská (Knihovna K. Dvořáčka Vyškov)

Členská základna

K datu 30. 11. 2023 měl region 264 institucionálních členů a 162 individuálních. Oproti předchozímu roku počet členů opět vzrostl a to o 20 individuálních a 47 institucionálních. Patříme tedy stále k regionům s největším počtem členů. Komunikace se členy probíhá prostřednictvím e-mailů, informace jsou dostupné na webových stránkách <https://www.knihkm.cz/skip-velka-morava.html>, prostřednictvím facebookové skupiny a také newsletteru. Jako výraz adresné komunikace s individuálními členy pokračujeme v rozesílání blahopřání k životním jubileím. Daří se včas vybírat většinu členských příspěvků a stanovený podíl odvádět do VV SKIP.

Hlavní oblasti aktivit:

Čtenář roku 2023

Posilovat společenský význam četby, ocenit aktivní návštěvníky městských a obecních knihoven a inspirovat ty, kteří služeb knihoven zatím nevyužívají, si klade za cíl soutěž Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR **Čtenář roku**. Jejím charakteristickým rysem je každoročně nové hodnoticí kritérium: v roce 2023 byl základním kritériem **počet fyzických návštěv registrovaného čtenáře za uplynulý rok**. Soutěž každoročně probíhá při příležitosti celostátní kampaně Březen - měsíc čtenářů.

Čtenář roku 2023 v Jihomoravském kraji

Slavnostní vyhlášení se konalo 28. 3. v Knihovně Jiřího Mahena v Brně. Na krajské slavnostní vyhlášení v Brně bylo pozváno 5 nominovaných čtenářů regionu z Městských knihoven Dubňany a Hodonín, z Obecní knihovny Svatobořice-Mistřín, Knihovny Jiřího Mahena v Brně a z knihovny M. J. Sychry Žďár nad Sázavou. Mezi nominovanými byli čtenáři z řad dospělých i dětí. Jihomoravskou Čtenářkou roku se stala paní Jarmila Walterová s registrací v Knihovně Jiřího Mahena v Brně, která v loňském roce navštívila knihovnu 237krát. Navštívila také třicet ze čtyřiatřiceti poboček. Udílení cen moderoval Vít Malota a jeho scénické čtení doprovázel hrou na kytaru Martin Jelínek.

Ocenění předává Libuše Nivnická

foto archiv Brněnský deník.cz

Čtenář roku 2023 ve Zlínském kraji

Ve Zlínském kraji byli vyhodnoceni tito „nejvěrnější čtenáři“:

- Petr Schejbal (Knihovna Bedřicha Beneše Buchlovana), absolutní vítěz ve Zlínském kraji s počtem 769 návštěv v roce 2022, který knihovnu v Uherském Hradišti a její pobočky navštěvuje každý den včetně sobot, a to i několikrát denně. Ocenění předal ředitel knihovny Radovan Jančář.
- Svatoslav Zapletal (Knihovna Kroměřížska) – 260 návštěv,
- Jan Hajzler (Masarykova veřejná knihovna Vsetín) – 142 návštěv,
- Simona Polčáková (Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně) – 132 návštěv.

Ředitel knihovny B.B. Buchlovana Mgr. Radoslav Jančář předává ocenění „nejvěrnějšímu čtenáři“ panu Petru Schejbalovi

Ocenění MARK

Cenu MARK (Mladá/mladý, moudrá/moudrý; Aktivní, atraktivní; Rozkvétající, rozumná/rozumný; Knihovnice/knihovník) uděluje SKIP ČR od roku 2010. Ve snaze podpořit počty nominací a zvýšit zájem o oceňování mladých kolegů přistoupilo vedení SKIP k inovaci ceny MARK a k jejímu přenesení i na krajskou úroveň. Novinkou se stala **záštita Sdružení místních samospráv ČR**. Jak uvedla jeho předsedkyně paní Eliška Olšáková: *„Jsem přesvědčena, že kouzlo tradičních povolání je nutné podporovat, a to především u mladé generace. V tomto případě je ještě přidanou hodnotou, že knihovník může ovlivnit a rozvíjet zájem o literaturu, historii a kulturu v místě svého působení.“*

Rozšíření soutěže na krajskou úroveň přineslo nárůst nominací. V roce 2023 bylo doručeno 28 nominací, z nichž **4 nominace byly za Jihomoravský kraj a 2 nominace za Zlínský kraj.**

Nominace za Jihomoravský kraj

Martina Hradilová z Městské knihovny Kyjov - originální knihovnice s inovativním a tvůrčím přístupem k propagaci čtenářství v pracovním i soukromém životě.

Sestavuje časopis knihovny (PŘE)ČTI KNIHOVNU - knihovna tiskne sto čísel vlastním nákladem, dostupný je i on-line. Obsahuje mimo jiné rozhovory se známými spisovateli a osobnostmi kulturního života.

V knihovně založila putovní čtenářský deník, který je k půjčení jako běžný dokument (existuje fyzicky). Do něj čtenáři zapisují své dojmy z přečtených knih knihovny.

Roman Pospíšil z Knihovny Jiřího Mahena v Brně - za neúnavnou práci, invenci a angažovanost. Je talentovaným mladým pracovníkem knihovny, jehož práce v oblasti informačních a moderních technologií, mediální gramotnosti, kulturního a lidskoprávního povědomí přinesla významný přínos pro knihovnu.

Jako příklad jedné z jeho inovativních aktivit lze uvést únikovou hru na motivy Johana Gregora Mendela. Tato hravá a interaktivní hra seznámila účastníky všech věkových kategorií s osobností Mendela, jeho výzkumem a jeho významným přínosem zábavnou formou.

Mgr. Eliška Urbanová z Místní knihovny Litobratřice - za obrovský přínos pro celou komunitu obce. Do knihovny se sjíždí lidé i z okolních vesnic, protože akce pořádané paní Urbanovou mají neskutečný náboj. Pořádá akce pro děti od narození až po seniory. Vytvořila skupinku "Litobratřická mrňata" pro děti od 0 - 3let, projekt "Knihovnu dětem" pro děti z mateřské školy, pravidelně chodí i děti ze základní školy, kde je velmi oblíbené spaní v knihovně nejen na Noc s Andersenem. Spolupracuje se spolkem "Litobratřické беруšky", se kterými pořádá akce pro veřejnost, např. Uklidme Česko, Halloweenská párty pro celou rodinu, Den dětí a mnoho dalšího. Každoročně pořádá venkovní Knižní piknik. Na jejích akcích pro veřejnost je vidět podpora mezigeneračních setkávání a budování vztahů nejen mezi obyvateli obce. Podílí se na kampani Celé Česko čte dětem a realizuje projekt S knížkou do života. Do dění knihovny zapojuje i svou rodinu např. s Výstavou myslivosti pro veřejnost.

E. Urbanová převzala dárky z rukou ředitelky Městské knihovny Znojmo J.Sikorové

Mgr. Jana Zeithammerová - působí v břeclavské knihovně od roku 2019. Její knihovnické začátky nebyly jednoduché, brzy totiž přišla doba lockdownů. Ale ani to ji nezastavilo, pro mladé čtenáře připravila online pořad Easy Game/Easy Life upozorňující na výhody i rizika spojená s fenoménem hraní videoher. Dalším jejím počinem byl podcast ManYAčky věnovaný YA literatuře, který vymyslela, připravila pro něj scénář a moderovala.

Když do knihoven začal pronikat fenomén robotů, VR a 3D tisku, stala se jeho nadšenou propagátorkou.

Cenu za mimořádný přínos oboru knihovnictví Jihomoravského kraje obdržela Mgr. Jana Zeithammerová z Městské knihovny Břeclav za aktivní podporu čtenářské, mediální a environmentální gramotnosti, za inovativní práci s mladými čtenáři s využitím moderních technologií a za propagaci nových trendů v knihovnické práci.

Nominace za Zlínský kraj

Bc. Helena Martínková (nyní Saidlová) –

pracuje v Krajské knihovně F. B. ve Zlíně od roku 2018. Začínala jako knihovnice – lektorka v největší pobočce KKFBZ Jižní Svahy, kde působí s menší přestávkou, kdy pracovala v oddělení pro dospělé v ústřední budově, dosud. V knihovně kromě běžného půjčování organizuje především akce pro děti, při čemž využívá své zkušenosti skautské vedoucí. Přes prázdniny spoluorganizuje prázdninový program pro děti, který vymýšlí, a přispívá tak k vysoké návštěvnosti dětí na této pobočce. Svou kreativitu uplatňuje i při propagaci akcí této pobočky pomocí letáčků apod. Pro děti vymýšlí dlouhodobé vyhledávací hry, které je motivují k návštěvám knihovny a objevování různých druhů literatury. Její pracovní nasazení, komunitní aktivity a nadstandardní přístup ke čtenářům jsou mimořádné. Inspiruje také kolegyně z obecních knihoven, o které se Knihovna Jižní Svahy v rámci regionálních funkcí stará.

Bc. Erika Koukalová – Erika Koukalová byla nominovaná za rozmanitou a aktivní práci, kterou vykonává pro Městskou knihovnu Hulín. Zasadila se o modernizaci hulínské knihovny a její přiblížení mladší generaci. Vytvořila odpočinkovou zónu zaměřenou na teenangery, nachází se zde young adult literatura, X-box, počítače a sedací vaky. Nebála se zaměřit i na modernizaci knihovnictví v Hulíně.

Za jejího vedení se knihovna stala centrem seznamování s moderními technologiemi – virtuální realita, roboti a 3D tisk. Začala vést kroniku knihovny. Erika Koukalová je členem redakce místního zpravodaje Hulíňan. Pro Městské kulturní centrum Hulín vymyslela již tři ročníky městské prázdninové hry.

Erika musí zvládat všechny knihovnické standardy plus obstarává plno nadstandardních věcí/služeb, které zvedají knihovně její úroveň v okolí.

Bc. Erika Koukalová,
představila svou práci na
Kolegiu v Městské
knihovně Kyjov

Předávání Ceny MARK se konalo

- 3. 10. 2023 – Jihomoravský kraj - Brno
na společné akci brněnských knihoven „Knihkvíz“ pod záštitou primátorky JUDr. Markéty Vaňkové a její osobní účasti. Vedle diplomu pro vítěze všichni nominovaní obdrželi dárky od statutárního města Brna, RV SKIP Velká Morava a Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

Zleva primátorka Markéta Vaňková, Jana Zeithammerová, Libuše Nivnická

- 17. 10. 2023 – Zlínský kraj - Zlín
za účasti předsedkyně SKIP Velká Morava Libuše Nivnické, předsedkyně Sdružení místních samospráv Elišky Olšákové, hejtmana Zlínského kraje Radima Holíše, ředitele Krajské knihovny Františka Bartoše Jana Kaňky.

Malé regionální projekty SKIP Velká Morava

Regionální výbor SKIP Velká Morava vyhlásil v roce 2023 již 10. ročník výzvy na podporu komunitních aktivit zaměřených na propagaci čtení a podporu čtenářství. Podporovány jsou projekty komunitního charakteru v souladu s jedním z cílů Koncepce rozvoje knihoven v České republice na léta 2021–2027 s výhledem do roku 2030 - rozvíjet „knihovny jako komunitní, vzdělávací a kulturní centra“. Podmínkou přidělení podpory je aktivní zapojení knihovny při realizaci projektu, např. formou soutěží, výstavek či workshopů. Každoročně jsou preferovány aktivity k propagaci celostátních akcí SKIP na podporu čtenářství (Týden knihoven, Den pro dětskou knihu aj.). Cílovou skupinou jsou knihovny evidované v databázi MK ČR, do 1,0 úvazku, institucionální členové SKIP Velká Morava (tj. profesionální i neprofesionální knihovny).

Termíny:

- přijímání žádostí do 5. 5. 2023
- schválení žádostí do 2. 6. 2023
- rozhodnutí o schválení zasláno do 16. 6. 2023
- vyúčtování projektu do 8. 12. 2023

V roce 2023 bylo podáno 21 žádostí (2022 – 8 žádostí) ve výši 98 500,- Kč, celkové náklady projektů byly ve výši 129.230,- Kč.

	Název žadatele (kraj)	Název projektu	Požadovaná výše dotace	Celkové náklady projektu	Přidělená výše
1	BÍLOVICE NAD SVITAVOU (Jihomoravský)	Komponovaný večer Čimčirínek a chlapani - stoleté výročí vydání	5 000	6 000	5 000
2	BRATŘEJOV (Zlínský)	Učíme se příběhem	5 000	5 000	5 000
3	BŘEZOVÁ (Zlínský)	Beseda se spisovatelkou Lenkou Rožnovskou	4 000	4 000	4 000
4	BŘEŽANY (Jihomoravský)	Oslava dne přátelství. Grafohrátky. Adventní artedílny.	5 000	7 000	2 500
5	DOLNÍ LHOTA (Zlínský)	Bude ze mě jednou spisovatel či ilustrátor?	5 000	5 000	3 000
6	HLUK (Zlínský)	Stezka skřítky Kniháčka	5 000	15 000	3 000
7	HORNÍ BEČVA (Zlínský)	Kuffík plný pohádek	5 000	5 673	3 000
8	HORNÍ LIDEČ (Zlínský)	Valašský rok	5 000	5 500	5 000
9	HOVĚZÍ (Zlínský)	Čtení nás baví	3 500	4 000	3 500
10	HROTOVICE (Vysočina)	Knihovna pro všechny	5 000	7 000	5 000
11	KATEŘINICE (Zlínský)	Prázdninové večerníčky	4 000	5 000	3 000
12	KYSELOVICE (Zlínský)	130 let Obecní knihovny v Kyselovicích	5 000	10 500	5 000
13	LELEKOVICE (Jihomoravský)	Kouzelné čtení pro čtenáře ObK Lelekovice	5 000	5 302	0
14	LIPOV (Jihomoravský)	Trénování paměti	5 000	5 000	0
15	NEMOJANY (Jihomoravský)	Digiděti v Nemojanech	5 000	5 000	3 000
16	NIVNICE (Zlínský)	Zimní tradice v Obecní knihovně Nivnice	4 000	5 500	3 000
17	OŘECHOV (Jihomoravský)	Staré pověsti ořečovské	5 000	7 500	5 000
18	ROZDROJOVICE (Jihomoravský)	Loupež v Orient expresu	3 000	3 500	3 000
19	ŠTÍTNÁ NAD VLÁŘÍ (Zlínský)	Týden knihoven-podpora rozvoje	5 000	5 000	3 000

		čtenářství u dětských čtenářů			
20	VINIČNÉ ŠUMICE (Jihomoravský)	Jak se dělá knížka	5 000	5 255	5 000
21	ZNĚTÍNEK (Vysočina)	Loučení s prázdninami	5 000	7 500	3 000
	CELKEM		98 500	129 230	74 000

Schválená výše dotace: 74.000 Kč (v roce 2022 - 33.000,- Kč). Dva projekty nebyly podpořeny, u osmi projektů byly finanční prostředky kráceny (maximální poskytnutá částka 5.000,- Kč).

Z projektů knihoven¹

Místní knihovna Březová, Zlínský kraj: Beseda se spisovatelkou Lenkou Rožnovskou

Knihovna před koncem školního roku uspořádala besedu se spisovatelkou Lenkou Rožnovskou. Nejdříve připravila poučnou a zároveň zábavnou hodinku pro děti první a druhé třídy, potom se soustředila na žáky třetí až páté třídy. Zatímco u mladších dětí bylo povídání prostřídáno různými hravými prvky, starší děti dramatizovaly pohádky z knihy "Mobilmánie".

Z návštěvy spisovatelky Lenky Rožnovské v Březové (fotografie archiv knihovny)

¹ Informace čerpány ze závěrečných zpráv žadatelů.

Projekt Obecní knihovny Nemojany, Jihomoravský kraj: DIGI děti v Nemojanech

Obecní knihovna Nemojany (region Vyškov) uspořádala dne 10. října 2023 besedu s Janem Kršňákem, autorem projektu Digiděti a stejnojmenné knihy, který se zabývá vlivem digitalizace společnosti na lidský život. Akce se zúčastnilo 11 dospělých a 11 dětí, přičemž většina ze zúčastněných byla v nemojanské knihovně poprvé. Díky tomuto u nás novému tématu si do knihovny našli cestu i ti, kteří dosud neměli důvod přijít, a tři dospělí se svými dětmi jsou od této doby již pravidelnými návštěvníky, kteří si nejen půjčují knihy, ale rádi tráví v knihovně čas. Cílem setkání bylo upozornit na rizika nadužívání informačních technologií. Beseda byla interaktivní a trvala přes dvě hodiny.

Přednáška Jana Kršňáka v nemojanské knihovně (fotografie archiv knihovny)

Obecní knihovna Břežany, region Znojmo: Oslava Dne přátelství, Grafohrátky, Adventní artedilny

OSLAVA DNE PŘÁTELSTVÍ

Aktivita byla zaměřena na mezinárodní den přátelství mezi lidmi, zeměmi a kulturami vyhlášený OSN. Cílem bylo utužení vazeb jak mezi vrstevníky či mezigeneračně s důrazem na výklad pojmu přátelství a toho, co znamená. Součástí byla diskuze na téma „moji hrdinové přátelé z knih“.

GRAFOHRÁTKY

Aktivita byla zaměřena na cílovou skupinu předškolních dětí. Cílem bylo hravou formou prověřit zvládnutí grafomotorických dovedností. Pro děti byly připraveny aktivity zaměřené na psaní, kreslení a obkreslování. Aktivity byly doplněny o úkoly, které prověřily jemnou motoriku rukou (manipulace s předměty, úchopy, stříhání atd.).

ADVENTNÍ ARTEDÍLNY

Aktivita byla zaměřena na rodiny s dětmi i jednotlivce různého věku. Dílny nabídly práci s rozmanitým výtvarným materiálem. Vyrábělo se v duchu tradic ozdoby (ze samotvrdnoucích či vypalovaných hmot) včetně malování skleněného svícnu s vánočními nebo zimními motivy.

Grafohrátky v Obecní knihovně Břežany (fotografie: <https://www.obec-brezany.cz/zivot-v-obci/fotogalerie/rok-2023/knihovna-grafohratky-119cs.html>)

V roce 2023 podpořil SKIP ze svého rozpočtu mimořádně také projekty pro jednotlivé regiony:

Inspirační seminář k projektu Bookstart

- Knihovna Jiřího Mahena v Brně
- dne 30. 5. 2023
- přidělená dotace 6 000,- Kč

Celý seminář zahájily Mgr. Zlata Houšková a Mgr. Barbora Čížinská, které zevrubně představily tento celostátní projekt na podporu čtenářské pregramotnosti a nastínily jeho historické mezníky i současné formy realizace.

Hlavními pozvanými hosty byli: MgA. Miroslav Jindra, Ph.D., didaktik pro mateřské školy, který představil literaturu pro nejmenší jako objekt hry a poznávání světa; a Mgr. Magdalena Lípová, učitelka psychologie pro mateřské školy, která se zaměřila na rozvoj vztahu ke knize z hlediska vývojové psychologie dětí ve věku 0-6 let.

Svou dobrou praxi při realizaci projektu Bookstart přijely představit zástupkyně z knihoven z malých obcí i větších měst, a to konkrétně z Litobratřic, Jevišovic, Tišnova, Vyškova a Brna.

Ukázku vhodných didaktických pomůcek pro děti ve věku 0-6 let představil Agátin svět, jenž zároveň ukotvil jejich možné využití v prostředí knihoven.

Na závěr proběhla jedna ukázková lekce bookstartového setkání, kterou předvedla Mgr. et Mgr. Gabriela Svobodová z Knihovny Jiřího Mahena v Brně.

Účast 50 účastníků svědčí o velkém zájmu o problematiku podpory čtenářské pregramotnosti u naší nejmladší generace v knihovnách a potřebě doplnit si inspiraci na možné uchopení realizace takového setkání s touto náročnou cílovou skupinou. Velmi kladně byly hodnoceny příspěvky kolegyň z knihoven, jež Bookstart již realizují, byla oceněna jejich aktivita, snaha zapojit různorodé prvky do programů i inovativní přístup. V neposlední řadě účastníci ocenili i vystoupení obou hlavních hostů, kteří přinesli odborný vhled do této problematiky. Celkově byl seminář ve velmi přátelské rodinné atmosféře a naplnil požadovaná očekávání všech zúčastněných.

Foto archiv KJM

Trénink paměti pro seniory

- Knihovna Boženy Benešové Napajedla
- Konání akce: duben - říjen 2023

Přidělená dotace: 10 000,- Kč

Vyhodnocení

První přednášku vedla akreditovaná trenérka paměti 3. stupně Zdeňka Adlerová, další dvě pracovnice napajedelské knihovny Radmila Viceníková. Ta také absolvovala školení trenérů paměti v Brně a setkání trenérů paměti v Kutné Hoře. V rámci projektu byly nakoupeny odborné publikace o tréninku paměti a společenské hry. Hry i knihy byly při přednáškách využity. Přednášek se opakovaně zúčastnilo 20 osob/seniorů, celkem šlo o cca 60 návštěvníků. Ohlas a zájem o pořádání dalších tréninků paměti byl velký. Trénink paměti bude pokračovat i v roce 2024.

Komiksový den, virtuální realita, jsem ilustrátor

Obecní knihovna Břežany

Konání akce červen – říjen 2023

Přidělená dotace: 10 000,- Kč

Vyhodnocení

Dne 10. 6. 2023 se uskutečnila beseda s majitelem komiksového krámků v Brně. Děti byly uvedeny do světa komiksu, dozvěděly se, jaké komiksy teď letí a měly možnost si nejrůznější komiksy prolistovat. Proběhl také komiksový kvíz, jehož vítěz si příznacně odnesl cenu v podobě komiksu. Nakonec si děti namalovaly a vyrobily placku v anime stylu. Akce přilákala deset dětí.

Ve dnech 9. až 10. 8. probíhala akce nazvaná Virtuální realita. Zapůjčili jsme brýle, jejichž součástí bylo 25 her. V nabídce byl např. seskok z mrakodrapu, golf, tenis, ponor do hlubin moře, horolezectví v Alpách nebo malování obrazu. U dětí byl největší zájem o ponor do hlubin moře, teenagery nejvíce bavil oblíbený Beat Saber a dospělí nejvíce toužili vyzkoušet seskok z mrakodrapu. Akce se zúčastnilo celkem 36 osob.

Od dubna do září probíhala v březňanské knihovně výtvarná soutěž Jsem ilustrátor – obálka knihy, která ještě nebyla napsána. Během této doby děti nosily do knihovny své výtvary. Nakonec se jich sešlo devět. Vyhlášení vítězů proběhlo 21. 10. Spojili jsme jej s návštěvou známé ilustrátorky Terezy Konupčikové (Drobnosti), která za námi přijela až z daleké Prahy. Viděli jsme ilustrátorku v akci, dozvěděli se, co obnáší tato profese a prohlédli si jednotlivé ilustrace v knihách. Nakonec došlo na předání cen, jak jinak než knižních, výtvarných; samozřejmě nechyběla ani sladkost.

Další projekty podpořené **prostřednictvím SKIP z K21** – viz příloha.

Časopis IMPULSY

s finanční podporou SKIP pokračovalo vydávání elektronického časopisu IMPULSY, který vzniká pod křídly Centra dětského čtenářství při KJM – viz <https://www.kjm.cz/casopis-impulsy>. V současné době časopis vychází **4x ročně**,

každé číslo je vždy nějak tematicky zaměřeno a jednotlivé články se vztahují **k danému tématu**. Do periodika přispívají nejrůznější odborníci, knihovníci či pedagogové. Nechybí pravidelná rubrika **Doporučujeme** s tipy na to nejlepší, co v oblasti literatury pro děti a mládež aktuálně vychází. Další rubrika **Impulsy u kávy** obsahuje rozhovor s různými osobnostmi propojenými s tématem čísla.

Databanka

V roce 2023 byla rozvinuta diskuse o budoucnosti Databanky vzdělávacích programů, které mají být odbornou podporou zejména po menší knihovny. Z diskuse na půdě předsednictva a VV SKIP, mozkového trustu Klubu dětských knihoven vyplynulo, že je zájem na dalším pokračování. V Knihovně Jiřího Mahena v Brně bylo vytvořeno funkční prostředí v systému ARL a koncept dalšího rozvoje databanky a její udržitelnosti byl vtělen do podaného projektu VISK 1.

Městská knihovna roku 2023

Za Jihomoravský a Zlínský kraj byly doručeny nominace těchto knihoven:

- Knihovna Karla Dvořáčka ve Vyškově
- Městská knihovna Břeclav
- Městská knihovna Hodonín
- Městská knihovna Kyjov
- Městská knihovna Valašské Meziříčí

Regionální výbor SKIP Velká Morava rozhodl na základě hodnocení jednotlivých knihoven (nominované aktivity, benchmarking knihoven) o nominaci Městské knihovny Kyjov (Jihomoravský kraj) a Městské knihovny Valšské Meziříčí (Zlínský kraj). Do 2. kola soutěže postoupila na základě bodového hodnocení Městská knihovna Kyjov.

Dne 24. 8. navštívila Městskou knihovnu v Kyjově celostátní komise ve složení Ing. Daniela Divínová, ředitelka Masarykovy veřejné knihovny Vsetín, Mgr. Kateřina Hubertová, náměstkyně Knihovny města Hradec Králové, PhDr. Vít Richter, ředitel Knihovnického institutu Národní knihovny ČR a PhDr. Marie Šedá, Knihovnický institut Národní knihovny ČR.

Zdůvodnění pro nominaci za Jihomoravský kraj:

Městská knihovna Kyjov se zejména s nástupem paní ředitelky Mgr. Michaely Moudré stala všem otevřenou a moderní knihovnou, která neusíná na vavřínech. Systematicky a v úzké spolupráci s pověřenou knihovnou rozvíjí nové služby (e-knihy, spol. hry, Albi tužky, zapojení do Bookstart, Promítej i ty! aj.). Nominaci iniciovala pověřená knihovna, která oceňuje vzestup knihovny po stránce nabízených

služeb i interiéru. Knihovna úzce spolupracuje se SONS: <http://www.knihovna-kyjov.cz/pro-vas/kyjov-pro-seniory.html>

Dva počiny k nominaci: **Multifunkční prostory čítárny, Mediální gramotnost.** Nominaci podpořilo spolu s pověřenou knihovnou Městskou knihovnou Hodonín také Oddělení vzdělávání a krajské metodiky MZK v Brně.

Zdůvodnění pro nominaci za Zlínský kraj:

Knihovna ve Valašském Meziříčí sídlí od roku 2019 v nově zrekonstruovaných prostorách komunitního centra v centru města. Otevírací doba knihovny je 40 hodin týdně, v době uzavření knihovny je k dispozici bibliobox pro vrácení výpůjček. Máme 3 malé pobočky v integrovaných obcích Valašského Meziříčí. V rámci výkonu regionálních služeb zajišťuje naše knihovna metodickou pomoc 16 knihovnám v obcích regionu Valašské Meziříčí.

Kluby dětských knihoven

Působí v rámci SKIP Velká Morava dva a to ve Zlínském kraji a Jihomoravském kraji. Oba kluby mají nové předsedkyně. Zprávy viz příloha.

Kolegia členů SKIP Velká Morava

Setkání individuálních a institucionálních členů se koná dvakrát ročně, v jarním a podzimním termínu. První setkání se konalo v pobočce Knihovny J. Mahena Brno-Štýřice. Na programu byla přednáška „Vizuální zobrazování dat: manipulace a limity grafů“ Mgr. T. Marek. Informace o projektech SKIP (podáno 50 projektů), o studijním zájezdu do Knihovny Kutná Hora, vyhlášení Čtenáře roku 2023 (slavnostní vyhlášení za Jihomoravský kraj a Kraj Vysočina se uskutečnilo 23. 3. 2023 v KJM v Brně). Vítěz obdržel knižní poukaz v hodnotě 1 000,- Kč + drobné dárky, Zlínský kraj – knižní poukazy v hodnotě 500,- Kč obdrželi čtenáři z knihoven v Uherském Hradišti a v Kroměříži.

Dne 29. listopadu se konalo druhé kolegium v nově zrekonstruované Městské knihovně Kyjov. Na programu byla prezentace činnosti vítězů MARK za Jihomoravský a Zlínský kraj, vyhlášení ocenění Velkomoravský knihovník 2024, termín pro podávání nominací do 31. 1. 2024, informace o činnosti Klubek dětských knihoven Jihomoravského a Zlínského kraje, prezentace Malé regionální projekty 2023, informace o zájezdu 2024 Praha - pobočky Městské knihovny v Praze (Velký mlýn a Jezerka, Kiosek – první samoobslužná pobočka), Knihovna roku - Dolní Chabry.

Účastníci Kolegia v Městské knihovně Kyjov

Studijní zájezd do Kutné Hory

Ve středu 31. května 2023 se uskutečnila exkurze do Kutné Hory, které se zúčastnilo 36 knihovnic a knihovníků SKIP Velká Morava. Dopoledne proběhla prohlídka Knihovny Kutná Hora, která od roku 2022 sídlí ve zrekonstruované budově bývalé základní školy. Účastníci si mohli prohlédnout její prostory a dozvědět se více o historii budovy a průběhu stavebních úprav.

Po obědě měli účastníci volno na individuální program, který většina využila k prohlídce historického centra města nebo navštívila některé z místních památek.

Odpoledne proběhla komentovaná prohlídka Chrámu svaté Barbory, který je zapsán na seznamu světového dědictví UNESCO. Průvodce účastníkům přiblížil historii a architektonické zajímavosti tohoto jedinečného gotického chrámu.

Seminář Digitální knihovny v ČR

K odbornému programu pro členy přispěl i on-line seminář konaný dne 7. prosince v podání Mgr. Marty Machátové z Moravské zemské knihovny.

Členové RV SKIP děkují za pečlivou práci hospodářce p. Soni Křetínské z KKD Vyškov.

S využitím podkladů členů výboru zpracovala

Libuše Nivnická, předsedkyně RV SKIP Velká Morava

V Brně dne 31. 1. 2024

Přílohy:

Hodnocení činnosti r. 2023 – Klub dětských knihoven Zlínského kraje

Regionální klubko KDK SKIP **Zlínského kraje** má své stránky na webu Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně, kde se zájemci dočtou o všem, co KDK ZK připravuje. Jsou zde také zápisy a fotografie z akcí i dětmi navržené logo: <http://www.kfbz.cz/kdk.htm>.

Klubko Zlínského kraje čítá po poslední aktualizaci v červnu 2022 33 evidovaných členek, ale na společných setkáních nás bývá samozřejmě daleko více. Od 1. ledna 2024 přebírá vedení KDK Zlínského kraje Bc. Ludmila Holbíková z Masarykovy veřejné knihovny ve Vsetíně.

Čtyři knihovny Zlínského kraje na podzim roku 2022 opět podaly společný projekt k podpoře dětského čtenářství a získání zájmu dětí o pravidelné návštěvy v knihovnách pod názvem Autoři Národního obrození jinak. A tak se ve dnech 19. a 20. září 2023 mohly uskutečnit 4 besedy s influencerkou a popularizátorkou české literatury Karolínou Zoe Meixnerovou (@cojezoe_). Studenti a žáci osmých a devátých tříd zažili 90 minutovou netradiční hodinu literatury. 260 dospívajících čtenářů v knihovnách Zlínského kraje se přesvědčilo, že klasická literatura nemusí být vždy nudná, že její prezentace může být i zábavná. Máme radost, že všichni účastníci odcházeli spokojeni a spousta z nich také zhlédla dokument ČT o Boženě Němcové, kdy vědci pátrali po jejím původu. Samotné setkání se známou osobností je vždy zážitkem a určitě také motivací k dalším čtenářským zážitkům.

Jarní seminář neproběhl, zato podzimní setkání KDK ZK, pořádané Masarykovou veřejnou knihovnou ve Vsetíně 1. listopadu 2023 na téma Terapie a kreativní vzdělávání bylo velmi inspirativní. Vsetínské kolegyně nám představily muzikoterapii, arteterapii, dramaterapii i scénické čtení v jejich knihovně a prakticky jsme si mohli vyzkoušet práci s roboty, což jistě ve svých knihovnách při realizaci lekcí pro děti a mládež využijeme.

Už před 24 lety se čtyři knihovny Zlínského kraje dohodly, že budou pravidelně vyhlašovat společnou literární soutěž a následně odměňovat své nejlepší mladé literáty. Od roku 2001 se knihovny v pořádání krajských přehlídek pravidelně střídají, i když v jednotlivých regionech je soutěž vyhlašována pod různými názvy. Na Vsetínsku je to „O poklad strýca Juráša“, pro Zlínsko je to „Hledání“, na Uherskohradištsku „Píšu povídky, píšu básně.“ a kroměřížské mladé autory zastřešuje název „Kroměřížská litera“, v letošním roce poroty hodnotily 560 prací. Každoročně pak vychází sborníček nejlepších prací. Letošní sborníček dětského literárního projevu zastřešilo společné téma KDK SKIP ČR **Dobré zprávy**. Regionální kola proběhla v Knihovně Kroměřížska, Masarykově veřejné knihovně ve Vsetíně, Krajské knihovně Františka Bartoše ve Zlíně a Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti. Slavnostní vyhlášení výsledků krajského kola proběhlo v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti, kde letos vydali i sborníček vítězných prací.

Ocenění Rytíř krásného slova převzala při červnovém vyvrcholení projektu Kde končí svět v Zrcadlové kapli vítězka naší literární soutěže Anna Chrobáková z MVK Vsetín a také nejlepší čtenářka z valašskomeziříčské knihovny Nikol Goldová.

V Týdnu knihoven 2023 jsme vyhlásili nový ročník regionálních kol **literárních soutěží pro děti do 15 let**, tentokrát s tématem **Tajemná kniha**. Vše opět ukončí společná krajská přehlídka mladých autorů v příštím roce, slavnostní vyhlášení výsledků tentokrát proběhne v Masarykově veřejné knihovně ve Vsetíně.

KDK SKIP Zlínského kraje se účastní také **národních projektů a aktivit SKIP ČR**. Proběhla Noc s Andersenem, zapojujeme se v projektu Bookstart, probíhá Pasování prvňáčků s Knížkami pro prvňáčka, některé knihovny se zapojují do Školy naruby, Lovců perel, přidávali jsme se k Noci literatury, probíhá také Den pro dětskou knihu a jednotlivě se účastníme řady on-line vzdělávání, které pořádají např. Mravenčí chůva, Národní pedagogická knihovna Komenského.

Proběhly vzdělávací akce nejen o práci s dětskou literaturou, ale také např. O využití technologií v kreativním vzdělávání kulturních a pedagogických pracovníků Zlínského kraje či Bookstart v KKFB Zlín.

Uherské Hradiště 15. prosince 2023 Hana Hanáčková, Bronislava Jakoubková

Zhodnocení činnosti Klubu dětských knihoven Jižní Moravy za rok 2023

Regionální klubko KDK SKIP Jihomoravského kraje prožilo rok 2023 **ve znamení změn a inovací**. V květnu 2023 došlo ke změně vedení, kdy se předsedkyní stala Pavlína Lišovská z Centra dětského čtenářství Knihovny Jiřího Mahena v Brně a její zástupkyní se stala Martina Hradilová z Městské knihovny v Kyjově.

Po změně vedení došlo také k **aktualizaci členské základny**, kdy z původních 25 členek projevilo aktivní zájem o zapojení se do činnosti Klubka 13 členek. U zbývajících probíhá zjišťování, zda stále v knihovně pracují a zda stále chtějí být členkami. K 31. 12. 2023 nově přibyly další 3 členky.

Vzhledem k relativní stagnaci aktivit Klubka došlo **postupně k znovunastavování činnosti**, zmapování zájmu o vzdělávání a další akce, a to hned 21. června 2023 na seznamovací pracovní poradě členů Klubka. Na základě požadavků, jež z tohoto setkání vzešly, bylo postupně uvedeno do realizace několik věcí: Klubko má svou Facebookovou stránku, která umožňuje pružnější komunikaci. Dostupná je pod názvem Klubko JIŽNÍ MORAVA zde: <https://www.facebook.com/groups/664972952310479>. Dále členky projevily zájem o vzdělávací akce směřující k jejich práci, proto byla na konci roku 2023 podána žádost do K21 na podporu projektu **Vzdělávejme (se) s radostí**, které proběhnou v roce 2024. Samozřejmostí bude cílení i na menší knihovny, vč. neprofesionálních, aby se mohly dále rozvíjet.

V našem Klubku se také **zapojujeme aktivně do mnoha celostátních či regionálních projektů a aktivit SKIP ČR** – Bookstart: S knížkou do života, Pasování prvňáčků a Knížka pro prvňáčka, Lovci perel, Noc s Andersenem, Jižní Morava čte aj. Vytváříme však na podporu čtenářství u dětí a mládeže také speciální akce – výběrově např. *Městská knihovna Mikulov* pořádala ve dnech 22. – 24. června 2023 Festival dětské knihy **Knihopásek**, který umožnil dětem i dospělým zažít knihy jinak

– prostřednictvím hravých dílen, divadelních a hudebních vystoupení a mnoha dalších. *Region Boskovice* pořádá akci **Voda a vodníci**, *Městská knihovna Znojmo* pořádá literární soutěž **Literární osvěžení**, kde jsou cenami zážitkové programy, a spolupracuje na akci **Lesní pedagogika v knihovně** s Lesy města Znojmo. Zajímavým počinem je také akce **Přiveď tatínka do knihovny**, již pořádá *Obecní knihovna Bory*. *Městská knihovna Břeclav* má připraveny celé **zážitkové interaktivní cykly**, které provázejí školáky celý školní rok – podle ročníků jsou tematicky zaměřené např. na Medvídku Pú, Macha a Šebestovou, Harryho Pottera. *Městská knihovna Židlochovice* uspořádala v rámci projektu Jižní Morava čte **putovní výstavu Kláry Smolíkové Knihozrouti** a založila od zač. školního roku 2023/2024 nový **čtenářský klub pro děti** ze 4. - 7. tříd. V rámci projektu **Kde končí svět** byla letos početná výprava vypravena z jediné zapojené jihomoravské knihovny, a to z *Městské knihovny v Rájci-Jestřebí*. *Knihovna Jiřího Mahena v Brně* uspořádala již tradiční **fantasy a komiksový festival MAHENIKS**, který letos proběhl v komornějším duchu na nové pobočce ve Štýřicích a jehož tématem byla Renesance nadpřirozena; dále pořádá **Čtenářský klub pro děti ROZEČTENO** ve věku 9-13 let, zapojuje se do projektu **Bookstart** a dalších. *Městská knihovna Kyjov* dlouhodobě **spolupracuje s místní SŠP** (mládež 15-18 let), zapojuje se do projektu **Jeden svět na školách** aj.

V **soutěži MARK** pro mladé aktivní knihovníky do 35 let byla letos za Jižní Moravu oceněna Jana Zeithammerová z *Městské knihovny v Břeclavi*, a to za mimořádný přínos oboru knihovnictví za aktivit podporu čtenářské, mediální a environmentální gramotnosti, za inovativní práci s mladými čtenáři s využitím moderních technologií a za propagaci nových trendů v knihovnické práci. Jednou z dalších nominovaných na tuto cenu byla rovněž Martina Hradilová z *Městské knihovny v Kyjově*, místopředsedkyně KDK SKIP za region Velká Morava, a další skvělí knihovníci z jižní Moravy.

O našich akcích se také píše na stránkách našich měst, knihoven a objevují se články v místních zpravodajích. Z článků zmiňme např. <https://www.knihovnazn.cz/informace-detske.html> (**Prázdniny v knihovně**), https://mokra-horakov.cz/sites/default/files/files/documents/Zpravodaj_obce_MokraHorakov_2023_03.pdf (**str. 29 – Z knihovny**) a mnohé další.

Pro příští rok chceme uspořádat více aktivit na podporu vzdělávání knihovníků z knihoven pro děti a mládež, být stále aktivními partnery ve vzdělávání a zhodnocovat získané dovednosti a vědomosti při práci s dětmi a mládeží. Věříme, že se podaří získat pro naše akce další knihovníky, kteří se aktivně připojí k naší členské základně a budeme společně vymýšlet další aktivity, které by mohly pomoci dětem a mládeži (ještě víc) mít rád knihy a čtení.

V Brně 15. 1. 2024

Pavλίna Lišovská

Zhodnocení projektu Elektronické služby knihoven VII.

Ve dnech 16. a 17. května 2023 uspořádala Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně celostátní konferenci Elektronické služby knihoven, která se konala již po sedmé. Krajská knihovna na ní spolupracovala s Knihovnou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, v jejichž prostorách se konala. Cílem bylo seznámit účastníky s novinkami v elektronických službách a zdrojích knihoven a poskytnout jim přehled o současných trendech ve sféře těchto služeb. Nad konferencí převzala záštitu členka Rady Zlínského kraje pro oblast kultury a školství Ing. Mgr. Zuzana Fišerová, Ph.D. Prvního dne konference se zúčastnilo 101 účastníků, druhý den 102 účastníků.

Na konferenci zaznělo celkem 20 příspěvků, z toho pět proběhlo formou tzv. bleskovek. Vystoupili knihovníci z Národní knihovny ČR, ze Slovenskej národnej knižnice, Moravské zemské knihovny, Národní technické knihovny, Knihovny Ústeckého kraje, Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích, ze Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, Krajské knihovny Františka Bartoše ve Zlíně, dále pak z městských knihoven v Praze, Nymburku a Hradci Králové. Přednášeli také lektori z univerzitních knihoven Univerzity Palackého a Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, a také odborníci z Masarykovy univerzity a Akademie věd ČR. Svě příspěvky přednesli zástupci sponzorů, a to firmy Cosmotron, Palmknihy a KP-Sys. Významným lektorem, který se zamýšlel nad otázkou, jak žít a pracovat s umělou inteligencí, byl novinář Petr Koubský z Deníku N.

Součástí konference byl také doprovodný program po skončení oficiálního programu prvního dne. Zájemci se zúčastnili prohlídky Památníku Tomáše Bati nebo ESK Run. Večer následovalo společné posezení v restauraci. Z konference byl pořízen videozáznam, který bude zveřejněn na Youtube KKFBZ. Prezentace jsou dostupné na webových stránkách <https://www.kfbz.cz/elektronicke-sluzby-knihoven-vii>

Zájemci se zúčastnili ESK Run nebo prohlídky Památníku Tomáše Bati

Chceme dětem číst, Knihovna Jiřího Mahena v Brně

1. Stručná charakteristika cíle projektu

Cílem projektu bylo vzdělávání pracovníků knihoven, pedagogů a dalších s cílem podpořit práci s dětským čtenářem a literaturou pro děti. Byly zrealizovány 3 vzdělávací semináře zaměřené na práci s nejmenšími dětmi do 6 let, na teenagery a práci s nimi a literární speciality, jimiž jsme oslavili již 15. ročník semináře Chceme dětem číst. Součástí seminářů byly zcela standardně praktické workshopy k daným tématům, vzájemná výměna zkušeností.

2. Realizovaný postup řešení, případné změny

Letos byly realizovány 3 vzdělávací akce pro knihovníky a odbornou veřejnost. Všechny 3 akce byly zrealizovány v plném rozsahu, a to i přes nižší účast na některých z nich a snížení dotace. Změny v tomto ročníku: snížení dotace o 3.000 Kč, v rámci vlastního spolupodílu drobné úpravy, aby došlo k co nejvyváženějšímu rozpočtu. Jelikož se nevybralo vložené v požadované výši 30.000 Kč, bylo zažádáno u regionálního SKIPu o doplacení do výše požadované.

3. Dosažené výsledky, charakteristika výstupů, přínos řešení

V letošním roce cílily semináře na 3 velká témata - práce s nejmenšími, práce s teenagery a práce s literárními specialitami v knihovnách.

První seminář se jmenoval Čtenářem už od kolébky - proběhl ve dnech 3. a 4. května 2023 a jeho cílem bylo zprostředkovat nápady na práci s nejmenšími dětmi v knihovnách, podporu čtenářské pregramotnosti a rozvoj dětské psychiky a osobnosti dětí prostřednictvím čtenářských aktivit. Mezi přednášejícími byli dětská psychologka, majitelka dětského knihkupectví, didaktik pro MŠ, lektor dramatické výchovy, elementaristka ze ZŠ, učitelka z MŠ, logopedka a další. Součástí semináře bylo také workshopové odpoledne: Literatura zážitkem...; Jak pracovat s literárním textem

pomocí hry a metod dramatické výchovy; Namaluj a vytvoř mi...

Ze zpětných vazeb od účastníků:

- *Odjížděla jsem domů spokojená, plná vnitřních hlubokých prožitků, zážitků a informací.*

- *Příjemně strávené dva dny, kdy jsem načerpala mnoho inspirace, kterou ráda využiji v praxi, ale i jako rodič :) Moc děkuji!*

Celkový počet účastníků byl za oba dny: 36+33 = 69 osob

Druhý seminář se jmenoval *Teeňáci, spojte se! aneb Inspirace a výměna zkušeností pracovníků s mládeží*, akce proběhla dne 7. června 2023 a cílem tohoto neformálně laděného a účastnický aktivního semináře bylo sdílení dobré praxe s prací s teenagery a tipy na young adult literaturu a vzdělávací lekce pro cílovou skupinu středoškolských studentů.

Lektory na tomto semináři byli samotní pracovníci s mládeží z různých knihoven s různorodou zkušeností a stupněm funkčnosti prostorů pro mládež - byli zde zástupci z Brna, Prahy, Třince, Havířova, Ostravy, České Třebové a Bohumína. Metodou sněhové koule formulovali ideální představu o pracovníkovi s mládeží, prostorem v knihovně, úskalími a příležitostmi této profese. Dále se sdíleli příklady dobré praxe a proběhly přednášky na vybrané žánry z literatury YA. Účastníci nejvíce kvitovali jako užitečné načerpání inspirace na aktivity a uchopení služeb pro teenagery, jež by se dalo přenést do jejich knihoven. Zároveň také vnímali důležitost vytváření komunity pracovníků s mládeží, aby se tato oblast knihovnictví posunovala stále dál. **Celkem účastníků za celý seminář: 24 osob**

Třetím seminářem byl výroční seminář *Chceme dětem číst 15 aneb Literární speciality*, jenž proběhl ve dnech 11. a 12. října 2023. Jelikož se jednalo o půlkulaté výročí, o to pestřejší byl program. Mezi hosty nechyběli např. redaktorka dětské literatury z nakl. HOST, ředitelka nakladatelství KHER (romská lit.), předseda České sekce IBBY, spisovatelka teenagerské literatury, metodička projektu Zkoumavé čtení, ilustrátorka Martina Špinková věnující se náročné tematice smrti a odcházení, Knihovna Třinec představující práci s knihami z jiných kontinentů. Speciálním hostem byla harmonikářka, která pro účastníky měla připravenou poznávací hudební soutěž s knižními melodiemi. Knižní ceny do soutěže nám věnovala zúčastněná nakladatelství (KHER, Albatros Media a Host). Součástí semináře byly také workshopy - Knihovna jako jeviště (dramatická výchova), Čtení mezi řádky aneb Výlet do světa poezie (poezie) a Porozumět příběhu, porozumět světu (naučná literatura).

Ze zpětných vazeb od účastníků:

- *Po dlouhé době opravdu inspirující dva dny, vše bylo skvělé a ještě pořád z toho čerpáme a v práci budeme využívat. Dokonce některé lektory chceme pozvat i k nám. Těším se na další semináře a moc a moc děkuji :)*

- *Děkuji za organizaci a těším se na další setkání. Je to pro mě vždy vzpruha a dodá mi to síly do další práce.*

Celkový počet účastníků za oba dny semináře: 28+23 = 51 osob

Ze zpětných vazeb od účastníků víme, že akce byla pro ně přínosná a velmi si ji užili, jelikož to nebyla pouhá teorie, ale je zde zařazováno vždy celá řada praktických příspěvků a workshopů.